

درس اول: روان‌شناسی؛ تعریف و روش مورد مطالعه

۱. برخی مریدان عرفا، در مراحل اولیه سیر و سلوک، هر کاری را که پیر و مرادشان امر کند، انجام می‌دهند. این مریدان به کدام منبع کسب شناخت اتکا دارند؟

- (۱) روش‌های شهودی و دریافت درونی (۲) شیوه منطقی و فلسفی
(۳) استناد به سخن و عمل بزرگان (۴) روش علمی و تجربی

منابع و روش‌های کسب آگاهی و معرفت	افرادى که غالباً از این روش‌ها استفاده می‌کنند
استناد به وحی، آیات الهی، سخن و عمل بزرگان دین	بزرگان دینی
شهود و دریافت درونی و ...	صوفی
عقل (روش‌های فلسفی، استدلال‌های منطقی و ...)	فدائنه، منطق دلائل
تجربه (روش‌های علم تجربی)	دانشندان علوم تجربی

۲. با توجه به متن زیر به ترتیب تشخیص دهید که عبارت‌های مشخص شده به کدام یک از گزاره‌های چهارگانه علمی اشاره دارد؟ «دانشمندی با توجه به مطالعات و تجربه‌های قبلی خود در پاسخ به این سؤال که آیا توجه به یک موضوع خاص ما را از توجه به سایر محرک‌ها باز می‌دارد؟ بیان می‌کند: خیر، توجه به یک موضوع خاص مانع از پردازش سایر محرک‌ها نمی‌شود. و پس از بررسی پاسخ خود از طریق آزمایش و تجربه‌های علمی به گونه‌ای متفاوت پاسخ می‌دهد که، توجه به یک موضوع خاص پردازش سایر محرک‌ها را با مشکل مواجه می‌کند.»

- (۱) مسئله - نظریه (۲) نظریه - فرضیه (۳) مسئله - فرضیه (۴) فرضیه - اصل

امید
امید
امید
فرضیه

اصل یا مدل

نکته:

چگونگی تشخیص فرضیه:

- ۱- جمله‌ای ... باشد؛ بنابراین جملات پرسشی فرضیه نمی‌باشند. (مسئله هستند)
- ۲- قابل بررسی ... باشد؛ یعنی قابلیت صدق و کذب داشته باشد.
- ۳- به صورت ... و ... طرح شود؛ یعنی براساس شانس و تصادف نباشد بلکه مبتنی بر دانش و تجربه باشد.
- ۴- واقعیات علمی فرضیه نمی‌باشند، بنابراین نباید دارای قیدهایی همچون قطعاً، حتماً و ... باشد.
- ۵- واژه‌هایی که بیانگر شک و تردید هستند، در فرضیه مطرح نمی‌شوند. (مثل احتمالاً، شاید و ...)

درست یا نادرست: ؟

فهمیدن

عدم تمرکز و اختلال در حافظه می‌تواند معلول عوامل متعددی باشد

۲. هر کدام از پرسش‌های زیر در پی دستیابی به کدام یک از اهداف علم روان‌شناسی هستند؟

(الف) آیا هرگونه اختلاف حقوقی برابر با جرم است؟

(ب) علل وقوع جرم چیست؟ دلیل/بابت

(ج) آیا محیط خانواده در دوران کودکی، احتمال وقوع جرم در دوره بزرگسالی را افزایش می‌دهد؟

(۱) تبیین - توصیف - توصیف - تبیین

(۳) تبیین - تبیین - پیش‌بینی

(۲) توصیف - توصیف - تبیین

(۴) توصیف - تبیین - پیش‌بینی

نکته:

اگر در عبارتی واژگان «افزایش» یا «کاهش» استفاده شده بود، به احتمال زیاد به هدف پیش‌بینی اشاره دارد و کلمه «تغییر» کلید واژه هدف کنترل است.

درست یا نادرست: ؟

در رابطه با عبارت بررسی تأثیر بی‌خوابی‌های شبانه بر اضافه وزن اهداف علوم تجربی به شکل آسان محقق می‌شوند.

نکته:

از روش علمی تعاریف متنوعی در دسترس است که شاید کاربردی‌ترین تعریف آن عبارت است از:

«فرایند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین.»

فرایند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین

مفهوم X → X

۴. کدام موارد تعریفی عملیاتی از مفهوم مورد نظر ارائه می‌دهند؟

(الف) هوش هیجانی: توانایی شناخت، درک و تنظیم هیجان‌ها و استفاده از آن‌ها در زندگی

(ب) هوش: توانایی استفاده از پدیده‌های رمزی یا سازگاری با موقعیت‌های جدید

(ج) هوش: نسبت سطح کولین موجود در مغز فرد، نسبت به جامعه آماری

(د) هوش هیجانی: نتیجه عملکرد افراد در اجرای آزمون «شات»

(۱) الف و د (۲) الف و ج (۳) ج و د (۴) ب و د

? درست یا نادرست:

منظور از تعریف عملیاتی به کار بردن واژه‌های قابل فهم برای همه است. خ

۵. به ترتیب حرکت جمعی پرندگان و راه رفتن انسان‌ها مصداق ... است و مطالعه رفتار در علم روان‌شناسی...

- رفتار
- ۱) فرایندهای ذهنی - شامل همه موجودات زنده می‌شود.
۲) رفتار شامل همه موجودات زنده می‌شود.
۳) تجارب - محدود به انسان است.
۴) شناخت - محدود به انسان است.
- احساس
- شناخت

۶. به ترتیب، هر یک از موارد مشخص شده در متن زیر، به کدام یک از مراحل شناخت مربوط می‌شود؟
«محمد با پدر خود به یک روستا سفر می‌کند، او در روستا گل‌های رنگارنگ زیادی را می‌بیند، اما به گل‌های زرد رنگ علاقه بیشتری نشان می‌دهد. او این منظره را به ذهن می‌سپارد و این خاطره سال‌ها در یاد او می‌ماند. هر بار با تداعی آن گل‌ها زمزمه می‌کند که ای کاش نظیر این گل‌ها را در باغچه خانه خود داشتیم، اما افسوس که به دلیل آلودگی هوا در شهر این امکان وجود ندارد.»

توجه

- ۱) ادراک - توجه - احساس
۲) احساس - تفکر - حافظه
۳) حافظه - احساس - ادراک
۴) توجه - حافظه - تفکر
- تفکر
- حافظه

? درست یا نادرست:

توجه به محرک بالاترین مرحله شناخت ناشی از پردازش ادراکی است. خ

۷. برای جمع‌آوری اطلاعات در رابطه با کدام موضوع، روش مشاهده مناسب نمی‌باشد؟

- ۱) بررسی واکنش والدین به هیجانات مثبت و منفی کودکان
۲) بررسی رفتار کودکان هنگام مواجهه با والدین خود
۳) بررسی تأثیر بازی‌های رایانه‌ای بر روی سطح نمرات دانش‌آموزان
۴) بررسی واکنش تماشاگران نسبت به صحنه‌ای از یک فیلم ترسناک
- لغز

? درست یا نادرست:

عدم آگاهی شرکت‌کنندگان در مشاهده از محدودیت‌های این روش محسوب می‌شود. خ

درس دوم: روان‌شناسی رشد

۸. کدام یک از موارد زیر در حوزه مطالعاتی روان‌شناسان رشد نیست؟

- (۱) نوزاد میمون در خواب لبخند می‌زند.
- (۲) بعضی نوزادان بی‌قراری بیشتری از خود نشان می‌دهند.
- (۳) بارداری در سنین بالا احتمال خطر مشکلات کروموزومی را در جنین افزایش می‌دهد.
- (۴) سالمندان به دلیل از دست دادن زیبایی، جوانی و قدرت خود به حمایت عاطفی بیشتری نیاز دارند.

نکته:

فراخوانی زندگی: منظور از «فراخوانی زندگی»، دوره‌های مختلف زندگی افراد می‌باشد که با تغییراتی همراه است؛ شناسایی و پیش‌بینی این تغییرات مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است.

۹. متن زیر قطعه‌ای از مقالات شمس تبریزی است. نظر شمس در رابطه با عوامل مؤثر بر رشد به کدام مصراع نزدیک‌تر است؟

«معلمی می‌کردم. کودکی آوردند شوخ. دو چشم همچنین سرخ ... با پدر و مادرش شرط کردم که «اگر دست‌شکسته بر شما آید، هیچ تغییری نکنید.» گفتم: «بیا بخوان!» مُصحف را باز کرد. از اِشتاب، پاره‌ای دریده شد ... یک سیلی‌اش زدم. تپانچه‌ای که بر زمین افتاد و مویش را پاره پاره کردم و همه برکندم ... و بستمش در قَلَق! ... حاصل، در مدت اندک، همه قرآن او را تلقین کردم و بانگ نماز می‌کرد به آواز خوش. باری آمد از همه باادب‌تر و باخردتر ...»

(۲) نرود میخ آهنین در سنگ
(۴) پرتو نیکان نگیرد هرکه بنیادش بد است

(۱) زینهار از قرین بد زینهار
(۳) با سیه‌دل چه سود گفتن وعظ

۱۰. در رابطه با فرض زیر کدام عبارت صحیح است؟

«**سمانه و برادر دوقلویش**، از لحاظ ظاهر و رفتار بسیار شبیه یکدیگر هستند. هر دوی آن‌ها در درس ریاضی عملکرد خوبی داشته و به راحتی قادر به حل مسائل هستند اما در صورتی که نتوانند مسئله‌ای را به درستی حل کنند، بسیار خشمگین می‌شوند.»

- (۱) این دوقلوهای همسان، دارای ویژگی‌های وراثتی یکسان هستند.
- (۲) این دوقلوهای **ناهمسان**، در جنبه شناختی به خوبی رشد نکرده‌اند.
- (۳) این دوقلوهای همسان، باید مهارت‌هایی از قبیل کنترل خشم را فراگیرند.
- (۴) این دوقلوهای **دوتخمکی**، در جنبه هیجانی به خوبی رشد نکرده‌اند.

نکته:

- **وراثت** به عنوان یک **عامل زیستی** مؤثر بر رشد، شناخته شده است.
- **عوامل وراثتی** ایجاد کننده صفاتی هستند که از قبل در فرد نهفته است و به دو صورت بروز و ظهور می یابند:
- ۱- برخی از این صفات از **بدو تولد** در رفتار نوزاد ظاهر می شود.
- ۲- بروز برخی صفات دیگر نیازمند گذر زمان است و در شرایط خاص ظهور می کند.
- در روان شناسی به رفتارهایی که وابسته به آمادگی زیستی است، «**رسش یا پختگی**» گویند.
- رسش یا پختگی:** به معنای **آمادگی زیستی** است که خود دارای برنامه رشد **طبیعی و منظمی** است که می تواند تا حدودی تحت تأثیر عوامل محیطی قرار گیرد. براساس این فرایند، آدمی، از دوره جنینی تا مرگ، برخی خصوصیات را در جنبه های مختلف رشد نشان خواهد داد.

۱۱. مطابق مراحل رشد در اسلام، به ترتیب، کودک تقریباً در کدام دوره زندگی «آقا و سرور» و در کدام دوره «فرمانبردار» است؟

- (۱) طفولیت و کودکی اول - کودکی دوم
(۲) کودکی اول و دوم - جوانی
(۳) طفولیت و کودکی اول - نوجوانی
(۴) کودکی اول و دوم - نوجوانی

دوره زندگی	دامنه سنی
دوره کودکی	۱- طفولیت
	۲- کودکی اول (قبل از دبستان)
	۳- کودکی دوم
دوره نوجوانی	۴- نوجوانی
دوره بزرگسالی	۵- جوانی (بزرگسالی اول)
	۶- میان سالی (بزرگسالی دوم)
	۷- پیری

۱۲. کودک ۱۸ ماهه ای که می تواند مداد را در دستش نگه دارد، اما قادر به بالا رفتن از پله ها نمی باشد،

رشد طبیعی ...؛ زیرا ...

- (۱) ندارد. ابتدا مهارت در حرکات درشت و سپس مهارت حرکات ظریف به دست می آیند.
- (۲) ندارد. کودک هم زمان با کسب مهارت در حرکات ظریف مهارت در حرکات درشت را نیز به دست می آورد.
- (۳) دارد. ابتدا مهارت در حرکات ظریف و سپس مهارت در حرکات درشت به دست می آیند.
- (۴) دارد. تقدم و تأخر کسب مهارت های ظریف و درشت در کودکان مختلف متفاوت است.

درست یا نادرست: ؟

تغییرات در اعضای بدن مثل افزایش وزن مغز و یا استحکام استخوان‌ها رشد جسمانی محسوب می‌شوند.

رشد جسمانی - حرکتی کودک از بدو تولد تا ۱۵ ماهگی

۲ ماه اول	بالا نگه داشتن چانه و سینه
۲-۵ ماهگی	غلت زدن
۳-۶ ماهگی	نشستن با کمک
۵-۸ ماهگی	نشستن مستقل
۷-۱۰ ماهگی	ایستادن با کمک
۹-۱۲ ماهگی	بلند شدن از وضعیت نشسته
۱۱-۱۴ ماهگی	ایستادن مستقل
۱۲-۱۵ ماهگی	راه رفتن مستقل

۱۳. لازمة جهت دادن کودک به هیجانات خود چیست؟

- ۱) کسب هیجان‌های مرکب مانند احساس پشیمانی
- ۲) دریافت واکنش دیگران در قبال رفتارهای مختلف
- ۳) قاعده‌مند شدن فرایند بازی با همسالان
- ۴) شکل‌گیری تصور کودک از مصادیق فعل اخلاقی

۱۴. رفتار کودکی سه‌ساله که موی خواهر خود را می‌کشد و هنگامی که خواهرش فریاد می‌کشد، دوباره این کار را تکرار می‌کند، مربوط به کدام‌یک از حیطه‌های رشد انسان می‌شود و کدام عبارت در این خصوص صحیح است؟

- ۱) اخلاقی . از نظر کودک کاری اخلاقی است که اطرافیانش را خوشحال کند.
- ۲) اخلاقی . کودکان مسئول رفتار خود نیستند و عنصر اخلاقی به حساب نمی‌آیند.
- ۳) هیجانی . رشد هیجانی در کودکی، مستلزم آگاهی از هیجانات خود کودک و اطرافیان اوست.
- ۴) هیجانی . رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و ترجم است.

نکته:

کودکان، با دریافت واکنش دیگران، به هیجانات خود جهت می‌دهند.
- رشد هیجانی در دوره کودکی، معطوف به سه هیجان ساده ترس، خشم و محبت است.
- با توجه به رشد آگاهی کودکان از هیجان‌های مختلف و واکنش اطرافیان (به خصوص واکنش مادر) هیجانات ساده به هیجان‌های مرکب دیگر، همچون احساس پشیمانی، سپاسگزاری و ترجم تعمیم می‌یابد.

۱۵. **کودکی با دیدن غریبه‌ها مضطرب شده و از آن‌ها می‌ترسد، کدام مورد در خصوص او درست‌تر است؟**

- ۱) این اضطراب نشانگر بعد هیجانی رشد در دوره کودکی است.
۲) این کودک در ۵ ماه اول زندگی‌اش قرار دارد.
۳) اضطراب او مربوط به ضعف جسمانی مادر در دوران بارداری است.
۴) این ویژگی اولین علامت رشد اجتماعی در دوره کودکی نمی‌باشد.

۳-۲ ماهگی	اولین علامت رشد اجتماعی در ۲-۳ ماهگی <u>لبخند اجتماعی</u> است.
۸ ماهگی	ترس از غریبه در ۸ ماهگی است.
۵-۴ سالگی	بازی‌های موازی در ۴ یا ۵ سالگی است. در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مندند در کنار یکدیگر باشند، ولی به تنهایی بازی کنند.
دوره دبستان	کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند و علاقه خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند، جمله معروف آن‌ها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) را همگی شنیده‌ایم.

۱۶. **در رابطه با رشد درک اخلاقی دوره کودکی، کدام عبارت نادرست است؟**

- ۱) کودکان در ابتدا، هیچ تصویری از کار خوب و بد ندارند.
۲) منظور از رشد درک اخلاقی، همان انجام عمل اخلاقی است.
۳) دلایل کودک برای انجام اعمال اخلاقی با سن او ارتباطی ندارد.
۴) کودکان در ابتدا، مسئول رفتار خود نیستند.

نکته:

منظور از رشد درک اخلاقی همان **انجام عمل اخلاقی** است، هرچند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد.

۱۷. کدام مقایسه بین شناخت کودکان و نوجوانان نادرست است؟

(۱) نوجوانان از تفکر فرضیه‌سازی پیشرفته برخوردارند، ولی کودکان این توانایی را در حد ابتدایی دارند.

(۲) نوجوان می‌تواند در استدلال‌های خود، چیزهایی را احتمال دهد که کودک هرگز به آن‌ها فکر نمی‌کند.

(۳) چگونگی به حافظه سپردن اطلاعات و تلاش برای تقویت حافظه، در دوره کودکی وجود ندارد و در نوجوانی شکل می‌گیرد.

(۴) کودکان بر اساس ویژگی‌های فیزیکی پردازش می‌کنند اما پردازش نوجوانان مفهومی است.

۱۸. به ترتیب، علت «واکنش دقیق‌تر نوجوان نسبت به مسائل اخلاقی و ارزشی» و «بهره بردن نوجوانان

از احتمال‌های مختلف در پیش‌بینی یک موقعیت» کدام است؟

(۱) دستیابی و شکل‌گیری هویت - فراگیری مهارت فراحافظه توسط نوجوانان

(۲) رشد سریع شناختی در دوره نوجوانی - توانایی تغییر جهت تفکر لحظه به لحظه

(۳) رشد سریع شناختی در دوره نوجوانی - شکل‌گیری تفکر فرضی در نوجوانان

(۴) دستیابی و شکل‌گیری هویت - شکل‌گیری تفکر احتمال‌گرا در دوره نوجوانی

ویژگی‌های شناختی	دوره نوجوانی	دوره کودکی
مبنای استدلال	تفکر فرضیه‌سازی و احتمال‌گرا	واقعیت‌های ملموس و بیرونی
توجه	نسبت به دوره کودکی گزینشی‌تر است.	به خوبی نوجوانان قادر بر تمرکز بر اطلاعات مرتبط نیستند و به خوبی با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر سازگار نمی‌شوند.
حافظه	توانایی بالا در رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات	عدم وجود مهارت کافی در رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات
مهارت فراحافظه	تلاش کردن برای تقویت حافظه خود	عدم وجود تلاش برای تقویت حافظه خود
تفکر لحظه به لحظه	قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت	عدم اشراف بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌ها
ظرفیت‌سازی حافظه	به علت افزایش سرعت تفکر و نگهداری اطلاعات بیشتر در حافظه، قادر به این کار هستند.	کودکان این توانایی را ندارند.
نوع پردازش	مفهومی	ادراکی

ارتباطی {
ارتباطی

۱۹. در ارتباط با فرض زیر، کدام گزاره صحیح است؟

«محمد ۱۵ ساله است و اغلب به رفتار والدین خود حساس است و با کوچکترین تنش و اختلاف با آنها، پرخاش می‌کند و عصبانی می‌شود.»

ارتباطی ← ارتباطی

(۱) در صورت هدایت نشدن و به‌کارگیری غلط هیجانات دوره نوجوانی، رشد اجتماعی، این دوره با مشکل مواجه می‌شود.

(۲) به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی در دوره نوجوانی، تحریک‌پذیری نوجوانان افزایش می‌یابد.

(۳) یکی از شاخصه‌های دوره نوجوانی، افزایش گرایش او به گروه هم‌سالان و دوری از خانواده است.

(۴) تحول اخلاقی و ارزشی و امکان بروز رفتارهای پرخطر در دوره نوجوانی بیش از هر دوره دیگری است.

درست یا نادرست؟

درست یا نادرست؟

تغییرات هیجانی در دوره نوجوانی باعث افزایش تحریک‌پذیری و تغییر سریع حالات هیجانی نوجوانان می‌شوند.

۲۰. کدام عبارت، ارتباط بین رشد شناختی و رشد اخلاقی را نشان می‌دهد؟

(۱) رشد اخلاقی وابسته به رشد شناختی است.

(۲) رشد شناختی وابسته به شکل‌گیری درک اخلاقی است.

(۳) اخلاقی که به باور و ارزش تبدیل شده است منجر به شناخت می‌شود.

(۴) داشتن شناخت نسبت به مسائل در اکثر موارد به درک اخلاقی منتهی می‌شود.

ارتباطی {
ارتباطی

نکته:

تا شناخت ما و آگاهی‌های افراد به باور تبدیل نشود، رفتارها تغییری نخواهند کرد؛ یعنی غلط بودن یک کار باید به باور تبدیل شود تا رفتار تغییر کند. بسیاری از افراد شناخت لازم را دارند، اما به آن شناخت باور ندارند؛ علاوه بر شناخت، باوری هم پشتوانه عمل ماست. بهتر است با ایجاد شناخت عمیق، باورها را شکل داد.

۲۱. هر دو مورد کدام گزینه در یک دوره زندگی رخ می‌دهند؟

(۱) یادداشت ادراکی - شکل‌گیری تفکر فرضی

(۲) بازی‌های موازی - آرمان‌گرایی و عیب‌جویی

(۳) مهارت فراحافظه - بازی با هم‌جنسان

(۴) احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز - شکل‌گیری هویت

درس سوم: احساس، توجه، ادراک

۲۲. کدام یک از موارد زیر، در رابطه با حواس مختلف نادرست است؟

- (۱) همچنان که محرومیت حسی آزاردهنده است، درگیری حواس مختلف با محرک‌های متنوع و مطلوب نیز می‌تواند آزاردهنده باشد.
- (۲) محرومیت حسی یعنی اینکه فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ یک از گیرنده‌های حسی به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشود.
- (۳) فاصله زمانی بین احساس، توجه و ادراک آن قدر سریع است که ما آن را نادیده می‌گیریم.
- (۴) از نظر تکاملی، احساس محرک‌های بیرونی برای بقای موجود زنده، حیاتی است.

۲۳. در موارد زیر به ترتیب کدام منبع توجه، بیشترین نقش را دارد؟

- (الف) یک اتومبیل در حال حرکت بیش‌تر از زمانی که کنار خیابان پارک شده باشد، جلب توجه می‌کند.
- (ب) فردی که دنبال شیء ریزی می‌گردد که گم شده، ممکن است اشیای بزرگ‌تر را نبیند و به آن‌ها برخورد کند.
- (ج) آرایشگرها در مقایسه با دیگر افراد، سریع‌تر متوجه تغییر مدل موهای طرف مقابل خود می‌شوند.

- (۱) تحریک حواس - سبک پردازش - انتظارات افراد
- (۲) تحریک حواس - انتظارات افراد - اطلاعات موجود در حافظه
- (۳) انتظارات افراد - اطلاعات موجود در حافظه - انتظارات افراد
- (۴) انتظارات افراد - تحریک حواس - اطلاعات موجود در حافظه

درست یا نادرست؟

پدیده آماده سازی نشانگر این است که نوع انتظار افراد بر توجه آن‌ها در آینده تأثیر می‌گذارد.

۲۴. «مهسا و یگانه در مدرسه همکلاسی هستند. روز شنبه، معلم زنگ اول آن‌ها، مطالب بسیار جذابی تدریس کرد و هر دو با دقت به سخنان او گوش کردند. معلم زنگ دوم آن‌ها با صدای یکنواختی مطالب را تدریس می‌کرد. مهسا به دلیل این‌که شب قبل به مهمانی رفته و کم خوابیده بود و صبحانه نیز نخورده بود، احساس کرد تمرکز لازم را ندارد، اما یگانه با دقت به سخنان دبیر گوش می‌داد.» تفاوت مهسا و یگانه به کدام یک از موانع تمرکز برمی‌گردد؟

- (۱) یکنواختی و ثبات نسبی محرک
- (۲) آشنایی نسبی با محرک
- (۳) تغییرات درونی محرک‌ها
- (۴) عدم وجود انگیزتگی ذهنی

نکته:

میزان انگیزتگی ذهنی، تحت تأثیر عوامل فیزیولوژیکی و روان شناختی است.
تغذیه مناسب و تأمین نیازهای زیستی، یکی از عوامل فیزیولوژیکی ایجاد انگیزتگی ذهنی است.
عوامل مهم دیگری مانند ایجاد هدف و اهمیت دهی به آن نیز، در انگیزتگی ذهنی مؤثر است.

۲۵. کدام عوامل به ترتیب، باعث «افزایش زمان جست و جو» و «کاهش گوش به زنگی» می شوند؟

- (۱) افزایش تعداد عوامل انحرافی. آسان بودن تکلیف
- (۲) وجود ویژگی منحصر به فرد در هدف. خستگی
- (۳) کاهش تعداد عوامل انحرافی. آسان بودن تکلیف
- (۴) شباهت محرک هدف با عوامل انحرافی. خستگی

درست یا نادرست:

علت دشواری پیدا کردن توپ سبز در یک استخر توپ قرمز، تعداد عوامل انحرافی است.

راستی به دیرینه میخیزد

علامت	ردیابی علامت	ردیابی نشدن علامت
حاضر	اصابت یا تصمیم درست	از دست دادن محرک هدف
غایب	هشدار کاذب	رد درست

۲۶. در یک آزمایش از دو فرد A و B خواسته می شود که در اتاقی تاریک به صفحه ای نگاه کنند و هر زمان که نقطه نورانی کوچکی بر محل مورد نظر تابیده شد، گزارش دهند؛ طبق داده های جدول زیر، کدام گزاره صحیح می باشد؟

(۱) مجموع اصابت درست فرد A و B، مرتبه است.

(۲) میزان هشدار کاذب فرد B نسبت به فرد A کمتر است.

(۳) فرد A، یک مرتبه و فرد B، دو مرتبه محرک هدف را از دست داده اند.

(۴) علت کثرت هشدار کاذب فرد B، مهم بودن تکلیف است.

علامت	ردیابی علامت		عدم ردیابی علامت	
	فرد A	فرد B	فرد A	فرد B
حاضر	۴	۸	۳	۶
غایب	۴	۵	غیرقابل شمارش	غیرقابل شمارش

نکته:

در گوش به زنگی مدت زمان اهمیت دارد و در جست و جو بافت مکانی.

۲۷. در کدام مورد، کیفیت و کارایی عملکرد در انجام همزمان چند تکلیف کاهش بیشتری می‌یابد؟

- (۱) تکالیف ساده و منحصر به فردی که فرد از توانایی بالایی در انجام آن‌ها برخوردار است.
- (۲) تکالیف دشوار و مشابهی که فرد از یک حس برای انجام دادن آن‌ها استفاده می‌کند.
- (۳) تکالیف دشوار و منحصر به فردی که فرد از توانایی کمی در انجام آن‌ها برخوردار است.
- (۴) تکالیف ساده و مشابهی که فرد از حواس مختلف برای انجام دادن آن‌ها استفاده می‌کند.

درست یا نادرست:

در شرایطی که مجبور شویم به طور همزمان چند تکلیف را انجام دهیم، موارد روبه‌رو اثر منفی ناشی از تقسیم توجه که به واسطه انجام همزمان چند تکلیف ایجاد می‌گردد، افزایش می‌دهد.

۲۸. در رابطه با فرایند ادراک، گزینه مناسب کدام است؟

- (۱) تمامی محرک‌های احساس شده، تفسیر و وارد فضای ادراکی می‌شوند.
- (۲) انسان گاهی قادر به ادراک محرک‌هایی است که وجود خارجی ندارند.
- (۳) وجود خطاهای ادراکی نشانگر این است که آن‌چه را که حس می‌کنیم الزاماً همان چیزی است که در ذهن خود ادراک می‌کنیم.
- (۴) ادراک شامل مجموعه‌ای از فرایندهای دریافت حسی، تفسیر و ساماندهی اطلاعات می‌باشد.

توجه	ادراک بدون احساس
فضای ادراکی	ادراک مغایر با احساس
محو شدن اطلاعات از حافظه حسی به سبب عدم توجه به آن‌ها	احساس بدون ادراک
تکرار خطای	تکرار خطای ادراکی

۲۹. بسیاری از افراد در فضای مجازی، خود را یا با عکس پروفایل در قالب تصویری تمام قد و کامل از خود و یا تصویری از نمای بسیار نزدیک یا نیمی از صورت خود معرفی می‌کنند؛ مکتب گشتالت معتقد است که تصویر کامل و تمام‌قد موفق‌تر است؛ زیرا ...

(۱) روش‌های جزءنگر درک جامعی ایجاد می‌کنند.

(۲) بر اساس اصل تکمیل ما تمایل داریم اشیای ناقص را به صورت کامل ببینیم.

(۳) از نظر آن‌ها کل، علاوه بر مجموع اجزاء، شامل روابط بین اجزا هم می‌شود که از جمع اجزا به دست نمی‌آید.

(۴) با استفاده از اصولی ساده می‌توان این مسئله را تبیین کرد که مهم‌ترین اصل آن شکل و زمینه است؛ به این معنا که ادراک یک تصویر، تحت تأثیر زمینه آن تغییر می‌کند.

۳۰. تعاریف زیر به ترتیب، مربوط به کدام یک از اصول مکتب گشتالت می‌باشند؟

- گرایش به مشاهده اشکال به صورت پیوسته

- تمایل به دیدن اشیای ناقص به صورت کامل

- ادراک گروهی چند شیء کنار هم

(۱) مجاورت - تکمیل - مشابهت

(۲) استمرار - تکمیل - مجاورت

(۳) استمرار - مجاورت - مشابهت

(۴) مجاورت - استمرار - شکل و زمینه

؟ درست یا نادرست:

شواهد تجربی جدید نشان می‌دهد که علاوه بر ویژگی‌های حسی، توجه به شدت از نوع پردازش افراد اثر می‌پذیرد.

درس چهارم: حافظه و علل فراموشی

۳۱. در رابطه با پدیده نوک‌زبانی نمی‌توان گفت ...

- (۱) ناشی از مشکل و اختلال در مرحله بازیابی (به‌خاطر آوردن) اطلاعات است.
- (۲) یک راه برای خروج از این وضعیت، اشاره کردن به نشانه‌های مرتبط با موضوع می‌باشد.
- (۳) عواملی مانند نوع و زمان ذخیره‌سازی اطلاعات در افزایش یا کاهش این پدیده مؤثر هستند.
- (۴) مربوط به مشکل در مرحله سوم حافظه است.

۳۲. به‌ترتیب پاسخ هر یک از سؤالات زیر در کدام گزینه به‌درستی ذکر شده است؟

- الف) درجه‌بندی خاطرات مربوط به دوران دبستان تا وقایع هفته گذشته، بر چه اساس می‌باشد؟
- ب) گروه سرودی که به مناسبت روز دانش‌آموز به بالای جایگاه رفته بودند، ابتدا تصور می‌کردند که به متن سرود چندان مسلط نیستند، اما به محض نواخته شدن موسیقی و راهنمایی سرگروه در گفتن اولین کلمه، به خوبی سرود را اجرا کردند؛ این عملکرد اشاره به کدام ویژگی دارد؟

ج) بین بازیابی اطلاعات از حافظه و کدام مورد، وابستگی و پیوند وجود دارد؟

- (۱) نوع رمزگردانی - استفاده از روش‌های حرکتی - مرور کارآمد
- (۲) زمان ذخیره‌سازی - پدیده نوک‌زبانی - نشانه‌های اطلاعات
- (۳) نوع رمزگردانی - پدیده نوک‌زبانی - نشانه‌های اطلاعات
- (۴) زمان ذخیره‌سازی - استفاده از روش‌های حرکتی - مرور کارآمد

درست یا نادرست؟

در رمزگردانی کلی و خلاصه، امکان خطای بیشتری وجود دارد ← نمی‌توان به حافظه کودکان اعتماد کرد.

۳۳. کدام نوع رمزگردانی متفاوت و دارای پردازش‌های پیچیده‌تری است؟

- (۱) ما در حال تلاش برای به‌خاطر سپردن یک شعر و فهم معنای آن هستیم و قادریم تا واژه‌به‌واژه آن شعر را بازگو کنیم.
- (۲) فردی می‌خواهد تعداد بسیاری از چمدان و وسایل متعدد را در صندوق یک ماشین جا دهد و جهت ساماندهی آن‌ها، هر وسیله را در جای مشخصی از صندوق تصور می‌کند.
- (۳) فردی در یک رشته مذاکرات سیاسی، جزئیات را به‌خاطر نمی‌آورد، اما کلیت ماجرا و موقعیت اساسی را به‌درستی به‌خاطر می‌آورد.
- (۴) برای ما شماره تلفنی را می‌خوانند و ما آن را حفظش می‌کنیم و در دفعات بعدی نیز موقع شماره‌گیری از آن استفاده می‌کنیم.

۳۴. به‌ترتیب «حافظه حسی - بلندمدت»، «حافظه حسی - کاری» و «حافظه کاری - بلندمدت» از چه جهاتی تا حدی مشابه هستند؟

- (۱) رمزگردانی - ظرفیت - زمان بازیابی
- (۲) رمزگردانی - زمان بازیابی - ظرفیت
- (۳) ظرفیت - زمان بازیابی - رمزگردانی
- (۴) ظرفیت - نوع رمزگردانی - زمان بازیابی

درست یا نادرست: ?

در حافظه حسی حجم ردهای حسی کم، و مدت ذخیره سازی آنها کوتاه است.

مقایسه حافظه حسی، کوتاه مدت و بلند مدت با توجه به مراحل حافظه

مراحل حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم ثانیه
کوتاه مدت	حسی (همراه با توجه)	7 ± 2 ماده (فراخای ارقام)	چند دقیقه
بلند مدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا آخر عمر

درست یا نادرست: ?

شکل گیری حافظه کاری، علاوه بر اثر پذیری از زمان، تابع میزان استفاده ما نیز هست و ظرفیت ذخیره سازی و زمان بازیابی اطلاعات، مانند حافظه کوتاه مدت، می باشد.

۳۵. پاسخ به هر دو پرسش کدام گزینه، مستلزم به کار گرفتن حافظه رویدادی است؟

الف) برای کاهش آلودگی شهر تهران چه باید کرد؟

ب) روان شناسی علمی چیست؟

پ) آیا فیلم «غلاف تمام فلزی» را دیده اید؟

ت) حافظه رویدادی چگونه اطلاعاتی را در بر می گیرد؟

ث) خنده دارترین اتفاقی که برایتان افتاده، چیست؟

الف - ب

ت - ث

پ - الف

پ - ث

درست یا نادرست: ?

هنگامی که فردی تلاش می کند جزئیات جریان انقلاب اسلامی را به خاطر بیاورد، از حافظه رویدادی استفاده کرده است.

۳۶. کدام مورد، درباره آزمایش ابینگهوس در زمینه رابطه بین گذشت زمان و شدت فراموشی، درست است؟

- (۱) با گذشت زمان شدت فراموشی مطالب یاد گرفته شده افزایش می‌یابد.
- (۲) با گذشت زمان شدت فراموشی مطالب یاد گرفته شده تغییر نمی‌یابد.
- (۳) شدت فراموشی در ساعات اولیه بعد از یادگیری کم است و با گذشت زمان شدت آن افزایش می‌یابد.
- (۴) شدت فراموشی در ساعات اولیه بعد از یادگیری زیاد است و با گذشت زمان شدت آن کاهش می‌یابد.

نکته:

هرچه برگذشت زمان افزوده شود، از شدت فراموشی کاسته می‌شود اما مقدار اطلاعات فراموش شده افزایش می‌یابد.

۳۷. عامل فراموشی ذکر شده در مقابل کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) وقتی از یک بیمار در اتاق درمان در رابطه با خاطره مرگ خواهرش در سال‌های قبل می‌پرسیم، به هیچ وجه به یاد نمی‌آورد که در آن زمان چه حادثه‌ای برای خواهرش رخ داده بود. (عوامل عاطفی)
- (۲) شخصی خاطرات خوشایند سفر خود را در تعطیلات عید سال پیش به شهر مشهد به خاطر ندارد. (عوامل عاطفی)
- (۳) شخصی به مغازه لوازم التحریر می‌رود و پس از بازگشت، به یاد نمی‌آورد که چه نوع خودکارهایی و با چه رنگی آنجا بوده است. (عدم رمزگردانی)
- (۴) معلم، دو مبحث را پشت سر هم تدریس می‌کند و دانش‌آموزان فقط مطالب بخش دوم را به خاطر دارند، اما یک دانش‌آموز که مطالب بخش اول را بسیار دوست می‌داشت، آن را هم به یاد دارد. (عوامل عاطفی)

نکته:

احتمال بازیابی سؤالات تشریحی بعد از خروج از جلسه امتحان بیش‌تر است؛ زیرا به لحاظ نشانه‌های بازیابی، علاوه بر تأثیرپذیری از نشانه‌های درونی، به شدت تحت تأثیر نشانه‌های بیرونی است. اما سر جلسه امتحان، در سؤالات تستی به علت اینکه در یکی از گزینه‌ها پاسخ وجود دارد، بازیابی اطلاعات راحت‌تر است.

۳۸. در متن زیر به ترتیب هر کدام از قسمت‌های مشخص شده به کدام تکنیک روش مطالعه برای حافظه بهتر اشاره دارد؟

«پیمان پیش از شروع درس ابتدا مطالب را مهم، کاربردی و دوست‌داشتنی می‌کند. او پس از شروع مطالعه تمام فعالیت‌های غیردرسی اعم از تلویزیون، موبایل و ... را کنار می‌گذارد و پس از هر یک ساعت مطالعه ۱۰ دقیقه را به قدم‌زدن اختصاص می‌دهد. موقع مطالعه دروس سخت مطالب سنگین‌تر را با زبان خودمانی‌تر و راحت‌تر بازگو می‌کند.»

عادت
صلحی

(۱) ~~روش پس‌خواب - پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت - ساماندهی مطالب - برگردان به زبان خود~~

(۲) بیان اهمیت مطلب - مرور کارآمد - ساماندهی مطالب - استفاده از رمزگردانی معنادار

(۳) ~~روش پس‌خواب - مرور کارآمد - یادگیری با استراحت - استفاده از رمزگردانی معنادار~~

(۴) بیان اهمیت مطلب - پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت - یادگیری با فاصله - برگردان به زبان خود

۳۹. متن زیر به کدام یک از فنون بهسازی حافظه اشاره نکرده است؟

«دانش‌آموزی برای یادگیری بهتر مطالب درسی، قبل از تدریس دبیر، پیش‌مطالعه می‌کند؛ او سعی می‌کند مطالب را دسته‌بندی کرده و با مثال‌های مناسب آن‌ها را به خاطر بسپارد.»

(۱) ~~روش پس‌خواب~~ (۲) ~~تمایزبخشی~~ (۳) ~~ساماندهی مطالب~~ (۴) ~~بسط معنایی~~

مثال

گذاشتن

درست یا نادرست؟

شرکت در آزمون‌های مکرر، شما را جهت بازیابی موفق، توانمندتر می‌سازد.

۴۰. روش‌های زیر به ترتیب برای کنترل اثر کدام عامل بر حافظه توصیه می‌شوند؟

الف) یادگیری با استراحت

ب) مرور کارآمد

(۱) تداخل اطلاعات - گذشت زمان

(۲) گذشت زمان - تداخل اطلاعات

(۳) تداخل اطلاعات - تداخل اطلاعات

(۴) گذشت زمان - گذشت زمان